

Spelar det någon roll om man dricker vin, sprit eller öl?

II Syftet med denna studie var att ta reda på om det är olika risk för utveckling av missbruk beroende på om man huvudsakligen dricker vin, sprit eller öl. Huvudmotivet för studien var att ge bidrag till debatten om den u-formade kurvan för alkohol och hjärt-kärl dödlighet. Måttlig alkoholkonsumtion har i många studier visats vara förenad med lägre dödlighet än nollkonsumtion, men orsaksmekanismerna bakom detta är inte klarlagda, och heller inte om den u-formade kurvan gäller alkohol i sig eller om den är kopplad till en viss typ av alkoholkonsumtion. Några studier har visat att det framför allt är personer som dricker vin som har lägre dödlighet än nollkonsumenter, medan flertalet studier inte kunnat påvisa skillnader vad gäller typ av alkohol.

Studien baseras på två longitudinella befolkningsstudier bestående av sammanlagt 16 427 personer i Köpenhamn. Alla hade genomgått åtminstone två undersökningar, den första 1976–1982, den andra 1982–1992. Vilka tidsintervall mellan undersökningarna som rätt för olika grupper framgår inte. De som vid första undersökningen uppgav att de drack måttligt (n=10 330) indelades utifrån om de föredrog (»preferred beverage«) vin, öl eller starksprit. I uppföljningen gjordes en ny kartläggning av alkoholvanor, och förekomst av nyttillkommen högkonsumtion respektive överkonsumtion (»heavy drinkers« respektive »excessive drinkers«) analyserades med avseende på dryckespreferens vid första undersökningen. Högkonsumtion definierades som mer än 21 drinkar i veckan för män och mer än 14 drinkar i veckan för kvinnor. Överkonsumtion definierades som mer än 35 drinkar i veckan för män och mer än 21 drinkar i veckan för kvinnor.

När man kontrollerat för utbildning, rökning och total alkoholkonsumtion (eftersom denna kan ha samband med typ av dryck) fann man en viss överrisk för såväl högkonsumtion som överkonsumtion bland dem som drack öl, i förhållande till dem som drack vin. Oddskvoterna för öldrickarna, jämfört med vindrickarna, att bli överkonsumenter var 1,81 (95 percents konfidensintervall; 0,85–3,82) bland män och 1,50 (0,93–2,43) bland kvinnor.

Man analyserade också hur närvaron av en viss dryckes-typ, till skillnad från preferensen, i veckokonsumtionen av alkohol påverkade risken. Kvinnor som drack öl någon gång under veckan, i förhållande till dem som aldrig gjorde det, löpte en överrisk att bli såväl högkonsumenter som överkonsumenter, oddskvoterna 1,44 (1,12–1,84) respektive 1,67 (1,09–2,55). En viss överrisk för män som drack öl fanns också. Skillnaden var dock tydligare för män som drack vin; des-

SAMMANFATTAT

En viss överrisk för såväl hög- som överkonsumtion tycks de löpa som dricker öl, jämfört med dem som dricker vin.

Skillnaderna är måttliga och få resultat statistiskt signifikanta, men fynden talar för att dryckestypen påverkar risken att bli överkonsument.

sa löpte lägre risk att bli såväl högkonsumenter som överkonsumenter, oddskvoter 0,85 (0,69–1,06) respektive 0,64 (0,42–0,98).

Det är således måttliga skillnader man funnit, och få resultat var statistiskt signifikanta, dvs konfidensintervallen inkluderade vanligen 1,0. Författarna menar ändå att fynden talar för att dryckestypen påverkar risken att bli överkonsument. Framför allt påpekar man att de som drack vin, antingen som preferens eller någon gång i veckan, hade mindre risk att bli storkonsumenter, vilket delvis kan förklara studier som visat en lägre dödlighet bland vinkonsumenter.

Detta är en intressant studie om sambandet mellan typ av alkoholkonsumtion och risk att utveckla beroende. En huvudfråga är dock riktningen på orsakssambandet. Även om studien var prospektiv och man bara inkluderat dem som från början var måttlighetskonsumenter, kan man inte utesluta att det bland måttlighetskonsumenterna funnits de som haft tendens till överkonsumtion, och att detta har påverkat dryckespreferensen. I synnerhet som definitionen av måttlighetskonsumtion var mindre än 22 drinkar i veckan för män och mindre än 15 drinkar i veckan för kvinnor.

Framför allt är studien intressant så till vida att den väcker ytterligare frågor om det komplexa sambandet mellan alkoholkonsumtion och dödlighet, och hur detta eventuellt varierar mellan dryckestyper.

*

Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.

Referens

1. Jensen MK, Andersen AT, Sørensen TIA, Becker U, Thorsen T, Grønbeck M. Alcoholic beverage preference and risk of becoming a heavy drinker. *Epidemiology* 2002;13:127-32.